Bokmål
2012

Vaksine for forebygging av livmorhalskreft – tilbud til jenter i 7. klasse

Informasjon til barn og foreldre

Om HPV-vaksinen i barnevaksinasjonsprogrammet

folkehelseinstituttet

HPV-foreldre-barnbrosjyre_trykk_rev4_280814.indd 1 28.08.14 10:50

Fra høsten 2009 får alle jenter i 7. klasse tilbud om vaksine mot humant papillomavirus (HPV). Som for alle vaksiner i barnevaksinasjonsprogrammet er dette et tilbud dere kan velge om dere vil ta imot. Jentene bør være godt informert om vaksinen, og foreldrene skal legge vekt på deres mening. Gå gjerne gjennom denne brosjyren sammen.

Her finner du informasjon om livmorhalskreft og om hvordan HPV-vaksinen kan beskytte unge jenter mot sykdommen senere i livet. Det forklares hvordan vaksinasjonen gjennomføres og opplyses om mulige bivirkninger av vaksinen.

Vil du vite mer om HPV og HPV-vaksinen, kan du snakke med helsesøster på skolen eller lese mer på Folkehelseinstituttets nettsider: www.fhi.no/hpv-vaksine

ET VIRUS ER ÅRSAK TIL LIVMORHALSKREFT

Livmorhalskreft skyldes et virus som kalles humant papillomavirus (HPV). Det finnes mange typer HPV-virus. Hver type har sitt eget nummer. Minst 12 HPV-typer kan gi livmorhalskreft. De to vanligste er HPV 16 og HPV 18. I Norge er disse to virustypene årsak til ca. 70 prosent av alle tilfeller av livmorhalskreft.

HPV smitter svært lett ved seksuell kontakt og gir vanligvis ikke symptomer. De fleste får en HPV-infeksjon i løpet av livet. Det er vanligst å bli smittet i ung alder.

HPV-infeksjoner forsvinner i de fleste tilfeller av seg selv. Hvis en infeksjon med kreftfremkallende HPV blir langvarig, kan det utvikles forstadier til livmorhalskreft (celleforandringer). Slike forstadier kan utvikle seg videre til livmorhalskreft. Se figur av livmorhalsen på neste side.

HPV-foreldre-barnbrosjyre_trykk_rev4_280814.indd 2 28.08.14 10:51

OM LIVMORHALSKREFT

Livmorhalskreft er en alvorlig sykdom. I Norge får 250–300 kvinner sykdommen hvert år. 75–100 kvinner dør årlig av kreftformen.

Utvikling av livmorhalskreft tar vanligvis 10–30 år. Noen får sykdommen i ung alder, og i underkant av 40 % av dem som får diagnosen er under 45 år.

Hvert år blir rundt 3 000 kvinner operert for alvorlige forstadier til livmorhalskreft for å unngå videre utvikling til kreft. Gravide, som tidligere har gjennomgått en slik operasjon, vil ha økt risiko for å abortere eller at barnet blir født for tidlig.

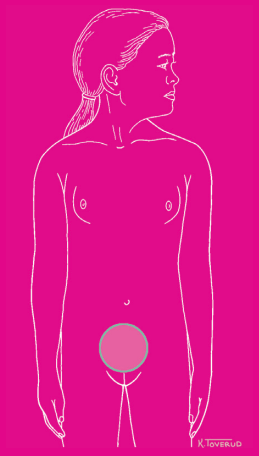

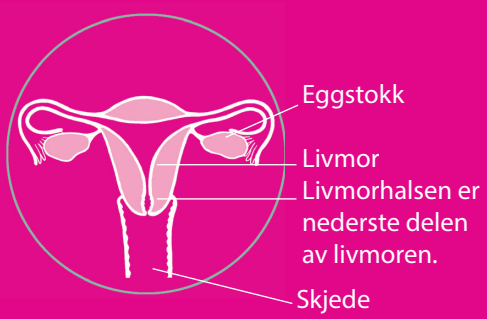

OM KJØNNSVORTER

Noen typer HPV kan gi vorter i og rundt kjønnsorganer/endetarmsåpning, men disse typene er ikke kreftfremkallende. Kjønnsvorter forsvinner ofte av seg selv. Det finnes også behandling. Nesten alle tilfeller av kjønnsvorter skyldes HPV 6 eller 11.

HPV-foreldre-barnbrosjyre_trykk_rev4_280814.indd 3 28.08.14 10:51

SLIK BESKYTTER HPV-VAKSINEN

HPV-vaksinen virker forebyggende og bør tas før man utsettes for smitte. I vaksinasjonsprogrammet tilbys derfor HPV-vaksine til jenter i god tid før det som er gjennomsnittlig seksuell debutalder i Norge.

HPV-vaksinen beskytter mot HPV 16 og 18 og de forstadier til livmorhalskreft som er forårsaket av disse to HPV-typene. Vaksinen dekker ikke andre kreftfremkallende HPV-typer.

Forstadier til kreft er en forutsetning for at livmorhalskreft kan oppstå. Siden kreftutvikling tar mange år, kan det ta 10–30 år før HPV-vaksinens forebyggende effekt mot livmorhalskreft endelig kan bekreftes.

HPV-vaksinen som gis i barnevaksinasjonsprogrammet (Gardasil®) beskytter i tillegg mot kjønnsvorter som skyldes HPV 6 og 11.

Vaksinen gir over 95 % beskyttelse mot HPV 6, 11, 16 og 18.

Erfaring viser at vaksinen fortsatt har beskyttende effekt mer enn 7 år etter vaksinasjon. Varigheten av beskyttelsen blir nøye overvåket av legemiddelmyndighetene. Dersom det blir behov for det, vil det bli anbefalt å ta en oppfriskningsdose.

HPV-foreldre-barnbrosjyre_trykk_rev4_280814.indd 4 28.08.14 10:51

SLIK FOREGÅR VAKSINASJONEN

Vaksinen settes med en tynn nål i overarmen. For å bli fullvaksinert må du få 3 doser i løpet av 6–12 måneder. Vanligvis gis andre dose 2 måneder etter den første, og siste dose gis 6 måneder etter første dose.

Før vaksinasjonen vil helsesøster spørre deg om du er frisk og om du har hatt reaksjoner etter tidligere vaksiner. Husk å informere dersom du har allergi, bruker medisiner eller har andre helseproblemer.

Det er trygt å bli vaksinert selv om du er forkjølet eller litt ute av form. Det er imidlertid vanlig å utsette vaksinasjon ved akutt sykdom og ved feber over 38 grader.

Noen synes at det er litt vondt og ubehagelig å få vaksine, og enkelte kan besvime. Er du engstelig for dette, eller tidligere har opplevd å bli uvel ved vaksinering, kan du be om å få ligge når vaksinen settes.

Som ved alle andre vaksiner må du vente i ca. 20 minutter hos helsesøster etter at vaksinen er satt.

HPV-foreldre-barnbrosjyre_trykk_rev4_280814.indd 5 28.08.14 10:51

BIVIRKNINGER OG SIKKERHET

HPV-vaksinen er utprøvd i store internasjonale undersøkelser og er godkjent av Statens legemiddelverk. Slik godkjenning bygger på en grundig vurdering av vaksinenes effekt og risiko.

De mest vanlige bivirkningene av HPV-vaksine er hevelse og ømhet i armen hvor vaksinen er satt. Dette forsvinner etter få dager. Kortvarig feber, hodepine, kvalme, oppkast, diaré og magesmerter er også rapportert.

Alle vaksiner kan i sjeldne tilfeller utløse en allergisk reaksjon i form av utslett og kløe kort tid etter at vaksinen er gitt. I svært sjeldne tilfeller kan mer alvorlige allergiske reaksjoner oppstå. Helsepersonell som vaksinerer er forberedt på å håndtere slike situasjoner.

Bortsett fra noen svært sjeldne allergiske reaksjoner er det ikke dokumentert at HPV-vaksine har vært årsak til alvorlig sykdom. Svært sjeldne bivirkninger kan aldri helt utelukkes og kan opptre først etter at et stort antall personer har fått et nytt legemiddel. Derfor overvåker legemiddelmyndighetene dette kontinuerlig.

Alle alvorlige og uventede symptomer som inntreffer etter vaksinasjon skal rapporteres til legemiddelmyndighetene. Rapportene blir grundig undersøkt for å finne ut om symptomene skyldtes vaksinen eller en sykdom som tilfeldigvis oppsto samtidig med vaksinasjonen.

Symptomer som oppstår etter vaksinasjon behøver ikke å være en reaksjon på vaksinen, men kan være tegn på sykdom som bør behandles. Kontakt derfor lege hvis du er bekymret.

HPV-foreldre-barnbrosjyre_trykk_rev4_280814.indd 6 28.08.14 10:51

REGELMESSIG LIVMORHALSUNDERSØKELSE (SCREENINGPROGRAMMET)

Alle kvinner i Norge får tilbud om undersøkelse av livmorhalsen hvert 3. år fra 25-års alder. Hensikten er å redusere dødeligheten av livmorhalskreft gjennom tidlig å oppdage kreft eller forstadier til kreft. Screeningprogrammet har ført til en markant nedgang i antall tilfeller livmorhalskreft.

Det er viktig at også HPV-vaksinerte deltar i screeningprogrammet. De viktigste grunnene til dette er at vaksinene ikke dekker alle kreftfremkallende HPV-typer, og at det foreløpig ikke er kjent hvor lenge vaksinene vil ha beskyttende effekt.

Det kan heller ikke utelukkes at andre kreftfremkallende HPV-typer kan bli en viktigere årsak til kreft enn de to som vaksinen beskytter mot. Målet er at vaksinasjon og regelmessig undersøkelse sammen skal gi best mulig beskyttelse mot livmorhalskreft.

Det er satt i gang forskning for å følge med på hvordan vaksinasjonsprogrammet påvirker utviklingen av HPV-infeksjoner og livmorhalskreft. Folkehelseinstituttet er, i samarbeid med Kreftregisteret og HPV-referanselaboratoriet ved Akershus universitetssykehus, ansvarlig for oppfølgingsprogrammet.

REGISTRERING I SYSVAK

Som all annen vaksinasjon i barnevaksinasjonsprogrammet skal HPV-vaksinasjon registreres i det nasjonale vaksinasjonsregisteret SYSVAK. I SYSVAK registreres navn, fødselsnummer, bosted, vaksine og vaksinasjonsdato.

HPV-foreldre-barnbrosjyre_trykk_rev4_280814.indd 7 28.08.14 10:51

GREIT Å VITE

- Tilbudet om HPV-vaksine i barnevaksinasjonsprogrammet gjelder jenter i 7. klasse. Dersom man ønsker vaksinen til eldre jenter eller vil utsette vaksinasjonen, må man ta kontakt med fastlege og dekke utgiftene selv.
- Verdens helseorganisasjon (WHO) anbefaler at HPV-vaksine inkluderes i nasjonale barnevaksinasjonsprogram. HPV-vaksine er innført i barnevaksinasjonsprogram i en rekke land.
- 95 millioner doser av HPV-vaksinen Gardasil er distribuert over hele verden (april 2012).
- HPV-vaksine består av kunstig fremstilte partikler som likner deler av overflaten på HPV-virus. Vaksinen er ikke levende, inneholder ikke virusarvestoff og kan ikke gi HPV-infeksjon.
- Ingen vaksiner i barnevaksinasjonsprogrammet inneholder kvikksølv som konserveringsmiddel, heller ikke HPV-vaksinen.
- Kondom gir ikke god nok beskyttelse mot HPV-smitte fordi viruset også finnes på hudområder i underlivet som kondom ikke dekker/beskytter.
- HPV-vaksine beskytter ikke mot andre seksuelt overførbare sykdommer. Kondom er viktig også for dem som har fått HPV-vaksine.
- Vaksinering av gutter vil bli vurdert etter hvert som nye data blir tilgjengelig.

www.fhi.no/hpv-vaksine

UTGITT AV NASJONALT FOLKEHELSEINSTITUTT
POSTBOKS 4404 NYDALEN
0403 OSLO
FØRSTE UTGAVE AUGUST 2009
4. REVISJON. SEPTEMBER 2012
BESTILLING AV BROSJYRER (OPPGI MÅLFORM: BOKMÅL/NYNORSK):
PUBLIKASJON@FHI.NO
TELEFON: 21 07 82 00, TELEFAKS: 21 07 81 05

PDF AV ANDRE SPRÅK FOR NEDLASTING: WWW.FHI.NO/INFOLETTERS

GRAFISK DESIGN: PER KRISTIAN SVENDSEN
OPPLAG: 5 000 • JULI 2015 • TRYKK: WITTUSEN & JENSEN
ILLUSTRASJONSFOTO: LENE SOLBAKKEN
ILLUSTRASJON S. 3: KARI TOVERUD

folkehelseinstituttet